EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 24.11.2020.
COM(2020) 755 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

Novērtējums par 2012. gada 19. aprīļa Regulas (ES) Nr. 386/2012 piemērošanu

{SWD(2020) 282 final}

I. NOVĒRTĒJUMA KONTEKSTS

Intelektuālā īpašuma tiesības (IĪT) sniedz atbalstu uzņēmējiem un autoriem, kuri rada jaunus, labākus un efektīvākus produktus, tehnoloģijas un pakalpojumus. IĪT arī stimulē akadēmiskās un zinātniskās pētniecības, mākslas un izklaides darbu radīšanu un kopīgu izmantošanu. IĪT palīdz izgudrotājiem, autoriem un vietējām kopienām saņemt atlīdzību par savu darbu un sniegt ieguldījumu sabiedrības attīstībā. IĪT var palīdzēt mazajiem uzņēmējiem un jaunuzņēmumiem piesaistīt ieguldījumus un radīt iespēju uzņēmumiem paplašināties un eksportēt, lai nodrošinātu plašāku produktu izvēli lielākam skaitam patērētāju un vienlaikus radītu jaunas, labi apmaksātas darbvietas[1]. Turklāt intelektuālais īpašums (IĪ) sniedz patērētājiem pārliecību par iegādāto produktu kvalitāti un izcelsmi.

IĪ ir īpaši nozīmīgs Eiropas Savienībai. Eiropa izceļas ar zinātību, radošumu un inovācijām. 2016. gadā ES IĪT ietilpīgās nozares[2] radīja 82 % no ES eksporta, kas atbilst tirdzniecības pārpalikumam aptuveni 182 miljardu EUR apmērā[3]. Patenti, preču zīmes, autortiesības, dizainparaugi un ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsargā ES rūpniecību no negodīgas atdarināšanas, ko veic konkurenti, kuri nav devuši ieguldījumu ne attiecīgā produkta radošajā procesā, ne izpētē un izstrādē. IĪ sistēma arī nodrošina aizsardzību pret darbību, ko īsteno noziedzīgas organizācijas, kuras maldina patērētājus un uzņēmējus, piedāvājot nekvalitatīvi ražotus (un bieži vien bīstamus) pakaļdarinājumus. Viltotas preces var atstāt nopietnu un kaitīgu ietekmi uz patērētāju veselību un drošību, kā arī radīt negatīvas sekas videi. Viltošanu un pirātismu veic noziedzīgas organizācijas, kuras darbojas globālā mērogā; šādu darbību var apkarot tikai kopīgiem spēkiem, līdzdarbojoties publiskajam, privātajam un pilsoniskās sabiedrības sektoram visā Eiropas Savienībā, kā arī sadarbībā ar valstīm ārpus ES.

2009. gadā Komisija izveidoja neoficiālu tīklu, kurā apvienoja privātā un publiskā sektora ieinteresētās personas, kas nodarbojas ar IĪT pārkāpumiem, — Eiropas Viltošanas un pirātisma novērošanas centru (“Novērošanas centrs”). Tā galvenie mērķi bija šādi:

- izvērtēt IĪT pārkāpumu apmēru, mērogu un ietekmi ES;
- uzlabot to personu sadarbību, kuras aizsargā un piemēro IĪT;
- izplatīt piemērošanas paraugpraksi;
- palielināt patērētāju informētību.

2010. gadā Eiropas Savienības Padome aicināja Komisiju sīkāk izstrādāt Novērošanas centra kompetences, uzdevumus un funkciju[4]; tā rezultātā Komisija ierosināja pārcelt Novērošanas centru uz Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroju (*EUIPO*).

[1] Uzņēmumi, kuriem ir IĪT, vidēji rada par 29 % lielākus ieņēmumus uz katru darbinieku, un to izmaksātais atalgojums ir par 20 % augstāks nekā uzņēmumos, kuriem nav IĪT; “Intelektuālā īpašuma tiesību ietilpīgas nozares un ekonomikas veiktspēja Eiropas Savienībā”, trešais izdevums, Eiropas Patentu iestāde un Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs, 2019.

[2] “Intelektuālā īpašuma tiesību ietilpīgas nozares un ekonomikas veiktspēja Eiropas Savienībā”, trešais izdevums, Eiropas Patentu iestāde un Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs, 2019. ESAO un *EUIPO* ziņojumā par IĪT ietilpīgām nozarēm uzskata tās nozares, kurās IĪT izmantošana uz vienu darba ņēmēju pārsniedz vidējo rādītāju salīdzinājumā ar citām nozarēm. Ziņojumā norādīts, ka IĪT ietilpīgās nozares pamatā darbojas ražošanas, tehnoloģiju un uzņēmējdarbības pakalpojumu sektorā.

[3] Ziņojums par intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu trešās valstīs, Komisijas dienestu darba dokuments, SWD(2019) 452, 8.1.2020.

[4] Padomes rezolūcija (2010. gada 1. marts) par intelektuālā īpašuma tiesību stingrāku piemērošanu iekšējā tirgū, 2010/C 56/01.

2012. gadā ar Regulu (ES) Nr. 386/2012[5] ("Regula") *EUIPO* tika uzticēti Novērošanas centra — kura jaunais nosaukums ir Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centrs — pienākumi, kā arī virkne uzdevumu, kuru mērķis ir veicināt valsts iestāžu, privātā sektora un ES iestāžu pasākumus cīņā pret IĪT pārkāpumiem. Šie pienākumi tika pievienoti *EUIPO* pamatuzdevumam — ES preču zīmju un dizainparaugu pārvaldība un šādu tiesību reģistrācijas nodrošināšana ES līmenī.

Turklāt Regulā ir norādīts, ka "Birojs organizē, vada un atbalsta "Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centra" ("Novērošanas centrs") sanāksmes, kurās ir sapulcināti eksperti, iestāžu pārstāvji un ieinteresētās personas". 2019. gada 31. decembrī Novērošanas centra sastāvā bija 123 pārstāvji no valsts iestādēm, rūpniecības nozares, patērētāju organizācijām un pilsoniskās sabiedrības, kā arī dažādām starptautiskām organizācijām un iestādēm, piemēram, ESAO, Pasaules Muitas organizācijas, Eiropas Patentu iestādes, Eiropas Parlamenta un Eiropola. Novērošanas centra sanāksmēs piedalās arī dažādu Komisijas dienestu ierēdņi.

Šajā ziņojumā Komisija izvērtē Regulas īstenošanu un darbību, nosakot, vai tās sākotnējie mērķi joprojām ir spēkā un vai tie tika sasniegti efektīvi un saskaņoti[6]. Ziņojumā netiek aplūkoti tie *EUIPO* pasākumi, kuri neietilpst Regulas darbības jomā, t. i., preču zīmju un dizainparaugu reģistrācija, kā arī *EUIPO* vispārējā darbība.

Komisija sāka novērtējumu 2016. gadā. Pētījumu veica ārējs darbuzņēmējs, kurš to publicēja 2018. gadā[7]. Visbūtiskākais ierobežojums, kas tika konstatēts pētījumā, bija tas, ka novērtējums tika sākts pārāk ātri, jo pirmie rezultāti sāka parādīties tikai laika posmā no 2015. gada līdz 2017. gadam. Lai uzlabotu novērtējumu, Komisija paplašināja tā tvērumu, iekļaujot visus *EUIPO* līdz 2019. gada 31. decembrim īstenotos pasākumus, kuri ietilpst Regulas darbības jomā.

Šajā ziņojumā ir apkopoti novērtējumā izdarītie secinājumi; Komisija iesniegs ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai. Pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā ir sniegts sīkāks skaidrojums par novērtējumā izmantoto metodi, pamatscenāriju un konstatējumiem.

II. NOVĒRTĒJUMA KONSTATĒJUMI

Novērtējumā tika analizēta Regula, *EUIPO* veiktā Regulas īstenošana, kā arī pieci standarta vērtēšanas kritēriji: i) efektivitāte, ii) lietderīgums, iii) saskanība, iv) piemērotība un v) ES pievienotā vērtība.

A. Piemērotība

Ar piemērotības kritēriju tika pārbaudīts, kādā mērā Regulas sākotnējie mērķi ir piemērojami un turpina atbilst pašreizējām vajadzībām.

[5] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 386/2012 (2012. gada 19. aprīlis) par tādu uzdevumu uzticēšanu Iekšējā tirgus saskaņošanas birojam (preču zīmes un dizainparaugi), kuri saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, tostarp par publiskā un privātā sektora pārstāvju sapulcēšanu Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centrā (OV L 129, 16.5.2012., 1. lpp.).

[6] Novērtējuma veikšanu paredz Regulas 8. pants.

[7] "Novērtējums par Regulas (ES) Nr. 386/2012 piemērošanu", *Technopolis*, 2017; pieejams tīmekļa vietnē: https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/f92d8b87-1dce-11e8-ac73-01aa75ed71a1/language-lv.

EUIPO uzticētos uzdevums var iedalīt četrās galvenajās jomās:

1) izpēte un zināšanu apmaiņa jautājumos par IĪ nozīmi, IĪ pārkāpumu apmēru un ietekmi, kā arī paraugpraksi IĪT piemērošanā un pārkāpumu novēršanā;

2) izpratnes veicināšana par IĪ, tostarp viltošanas un pirātisma riskiem un negatīvo ietekmi;

3) sadarbība starp iestādēm, kā arī iestādēm un IĪT īpašniekiem, tostarp instrumentu izstrādē un tehnoloģiju attīstīšanā, lai atbalstītu IĪT piemērošanu;

4) sadarbība ar IĪ birojiem valstīs, kuras atrodas ārpus ES, IĪT piemērošanas jomā.

Novērtējumā tika secināts, ka visi *EUIPO* uzticētie uzdevumi ir piemēroti arī pašreizējai situācijai.

Joprojām plaši izplatīti ir nelegāli, tiešsaistē pieejami autortiesību satura piedāvājumi un patēriņš, piemēram, filmas, mūzika un sporta pasākumu tiešraides. Laika posmā no 2012. gada līdz 2016. gadam pirātisms Eiropas Savienībā mūzikas ierakstu nozarei radīja zaudējumus, kas atbilst vidēji 200 miljoniem EUR un 1300 darbvietām gadā. Viltoto preču imports ES pieauga no 85 miljardiem EUR (kas atbilst 5 % no ES kopējā importa) 2013. gadā līdz 121 miljardam EUR (6,8 % no ES kopējā importa) 2016. gadā[8], liekot zaudēt uzņēmējdarbības ieņēmumus, nodokļu ieņēmumus un darbvietas.

Darbuzņēmēja veiktajās intervijās un sabiedriskajā apspriešanā saņemtajās atsauksmēs tika pausta plaša vienprātība, ka uzdevumi, kas *EUIPO* uzticēti saskaņā ar Regulu, ir piemēroti.

Lai gan dažas ieinteresētās personas — jo īpaši vairāki preču zīmju īpašnieki — izteica šaubas par sadarbību ar iestādēm ārpus ES, tomēr šādu sadarbību par nozīmīgu uzskatīja 62 % respondentu, kuri piedalījās sabiedriskajā apspriešanā. Darbuzņēmēja intervētās ieinteresētās personas bija vienisprātis, ka "(..) daudzas no viltotajām precēm tiek ievestas no trešām valstīm. Varētu darīt vairāk, lai gūtu plašāku izpratni par preču viltošanu trešās valstīs, jo īpaši Ķīnā, Dienvidaustrumāzijā un Dienvidamerikā, un tādējādi cīnītos pret to". Jāpiekrīt, ka viltošanu un pirātismu nevar efektīvi apkarot, rīkojot tikai iekšējā tirgus pasākumus un neņemot vērā viltoto preču ražošanas vietas vai izplatīšanas ceļus. Turklāt Eiropas uzņēmējiem kaitējumu rada arī tas, ka valstīs, kas atrodas ārpus ES, tiek viltoti Eiropas zīmoli un nelegāli izplatīts saturs, kuru aizsargā ES autortiesības.

Ne visas ieinteresētās personas pauda atbalstu *EUIPO* uzdevumam, kas paredz sekmēt tādu izsekošanas un identificēšanas sistēmu darbību, kuras palīdz atpazīt oriģinālos produktus no viltojumiem. Daži iedzīvotāji pauda bažas par privātuma ievērošanu, savukārt tiesību īpašnieki kopumā uzskatīja, ka šādas sistēmas nav piemērotas standartizācijai, jo nav tāda risinājuma, kas būtu piemērots visiem gadījumiem. Būtu jānodrošina, ka MVU un patērētājiem ir viegla piekļuve informācijai par dažādiem tehniskajiem risinājumiem, kas tiek izmantoti, vienlaikus atstājot iespēju izmantot izsekošanas un identificēšanas risinājumus. *EUIPO* var veicināt izpratni un uzlabot pārredzamību, nesniedzot priekšrocības konkrētiem produktiem. Puse (54 %) no sabiedriskās apspriešanas respondentiem un 82 % no aptaujātajiem, kuri ietilpst profesionāļu un organizāciju kategorijā, uzskata, ka uzdevumi, ko *EUIPO* īsteno šajā jomā, ir nozīmīgi.

[8] *"Trends in Trade in Counterfeit and Pirated Goods", Illicit Trade, OECD Publishing, Paris/European Union Intellectual Property Office,* 2019. gads. Minētajā pētījumā nav ietverti viltotie un pirātiskie produkti, kuri tiek ražoti un patērēti iekšzemes tirgū, vai digitālie pirātiskie produkti, kas tiek izplatīti internetā.

Novērtējumā netika konstatēti nekādi trūkumi attiecībā uz uzdevumiem, kuri saskaņā ar Regulu uzticēti *EUIPO*.

B. Lietderīgums

Komisijas noteiktais tiešais darbības mērķis bija nodrošināt, ka Novērošanas centram ir nepieciešamā infrastruktūra savu uzdevumu efektīvai īstenošanai. Līdz Regulas pieņemšanai Komisijas dienestos strādāja trīs darbinieki, kuri bija atbildīgi par Novērošanas centra vadību. Līdz 2019. gada beigām *EUIPO* Novērošanas nodaļā jau bija 55 darbinieki. *EUIPO* izdevumi saistībā ar Regulā ietvertajām darbībām 2012. gadā veidoja 2,4 miljonus EUR, savukārt 2019. gadā — 11,7 miljonus EUR.

EUIPO paplašināja Novērošanas centra tīklu, novēršot trūkumus tā sākotnējā sastāvā, pievienojot pilsoniskās sabiedrības organizācijas un virkni citu organizāciju, kurām ir atbilstoša zinātība. Līdz 2019. gada beigām tajā jau bija 123 pārstāvji, no kuriem astoņi bija izraudzīti no patērētājus pārstāvošām organizācijām un citām pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Principā *EUIPO* nodrošina, ka tā ieinteresēto personu tīkls aktīvi iesaistās darba programmu plānošanā un īstenošanā. Tomēr dažas ieinteresētās personas norādīja, ka dažos atsevišķos gadījumos *EUIPO* nesniedza tiem pietiekamas konsultācijas.

Novērtējums ir pozitīvs arī attiecībā uz *EUIPO* īstenotajiem pasākumiem. Lai gan *EUIPO* pasākumi tiek labi dokumentēti, birojam tomēr būtu jāizveido pārraudzības mehānismi, lai novērtētu šo pasākumu ietekmi, kā arī izmaksas un ieguvumus, jāuzlabo prioritāšu noteikšanas un plānošanas kārtība un jāsekmē turpmāki novērtējumi.

Darbuzņēmēja veiktajā pētījumā tika secināts, ka *EUIPO* ir acīmredzami veicinājis IĪT aizsardzības efektivitāti, nodrošinot visu dažādo mērķu īstenošanu, vienlaikus saglabājot no attiecīgās nozares neatkarīgu pozīciju. Arī 43 % sabiedriskās apspriešanas respondentu uzskata, ka *EUIPO* ir panācis labus vai ļoti labus rezultātus IĪT aizsardzības uzlabošanā. Atzinīgu vērtējumu sniegušo profesionāļu un organizāciju īpatsvars ir lielāks (68 %).

EUIPO ir izstrādājis pārredzamu metodiku, kā noteikt IĪT pārkāpumu apmēru un ietekmi; šis bija ļoti būtisks uzdevums. *EUIPO* ir arī veicis izpēti par IĪ ietilpīgu nozaru ieguldījumu ekonomikā un IĪ nozīmi attiecībā uz uzņēmumu veiktspēju. Cita starpā *EUIPO* ir sniedzis arī vērtīgu ieskatu par MVU piederošo IĪT apmēru, grūtībām, ar kurām šie uzņēmumi saskaras, lai pilnīgi izmantotu IĪ sistēmu, kā arī par patērētāju un jauniešu uzskatiem attiecībā uz IĪ un viņu rīcību, saskaroties ar viltotām precēm un pirātismu. *EUIPO* plašie pētījumi un publikācijas tiek izmantoti ES un valsts līmeņu politikas veidošanas procesā. Regulā paredzētās *EUIPO* publikācijas ir pieejamas tiešsaistē[9]. Tomēr *EUIPO* ir jāuzlabo piekļuve tā plašajai bibliotēkai. Ar pašlaik pieejamo publikāciju piedāvājumu un saistīto meklēšanas funkciju nepietiek.

EUIPO publikācijas veicina izpratni. *EUIPO* pētījumi tika minēti gandrīz 2000 publicēto rakstu un radīja ietekmi, kas reklāmas vērtības ziņā atbilst 8,3 miljoniem EUR. Turklāt *EUIPO* ir ieguldījis 1,5 miljonus EUR dažādās plaša tvēruma izpratnes veicināšanas kampaņās. 2018. un 2019. gadā īstenotās kampaņas sasniedza 60 miljonus eiropiešu.

EUIPO nodrošina apmācību tiesībaizsardzības iestāžu ierēdņiem, kuru darbs ir saistīts ar viltošanas un pirātisma apkarošanu. Apmācība tiek sniegta sadarbībā ar Komisijas

[9] https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/observatory-publications.

attiecīgajiem tiesībaizsardzības dienestiem, piemēram, Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), kā arī citām ES iestādēm (piemēram, *CEPOL,* Eiropolu vai *Eurojust*) un dažādām valsts un starptautiska līmeņa iestādēm un organizācijām. *EUIPO* apmācības programma ir novērsusi trūkumus attiecībā uz nepieciešamās zinātības uzlabošanu. Šobrīd apmācība IĪ piemērošanas jautājumos neaprobežojas tikai ar muitas ierēdņu izglītošanu. Tiek apmācīti arī policisti, tiesneši un prokurori; 97,4 % no tiem ir bijuši apmierināti ar mācībām.

EUIPO ir panācis nozīmīgus rezultātus, izstrādājot instrumentus IĪ tiesību īpašniekiem un tiesībaizsardzības iestādēm. Līdz 2019. gada beigām piekļuve *EUIPO* Intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanas portālam bija 63 tiesībaizsardzības iestādēm, tostarp visām ES muitas iestādēm, Eiropolam, *OLAF* un policijas spēkiem 17 dalībvalstīs. Cita starpā portālā tiek apkopoti dati, kurus Komisijas dienesti ir savākuši par robežkontroles veiktajiem aizturēšanas gadījumiem, dati no valstu tiesībaizsardzības iestādēm par aizturēšanas gadījumiem iekšējā tirgū, kā arī dati no vairāk nekā 800 uzņēmumiem.

EUIPO ir būtiska nozīme ES finansēto projektu īstenošanā valstīs, kas atrodas ārpus ES. Sabiedriskajā apspriešanā un pētījumā *EUIPO* starptautiskā sadarbība kopumā tika novērtēta pozitīvi, taču ne tik augstu kā citas tā darbības jomas. Darbuzņēmēja pētījumā tika norādīts, ka "dažas no ieinteresētajām personām nebija pietiekami informētas par Novērošanas centra pienākumiem attiecībā uz sadarbību ar trešām valstīm". Tādēļ *EUIPO* būtu jānodrošina pārstāvjiem plašāka informācija par Novērošanas centra pasākumiem, kas tiek īstenoti saistībā ar valstīm ārpus ES, kā arī vairāk atsauksmes Novērošanas centram no pašiem pārstāvjiem.

Regula nosaka, ka dalībvalstīm ir jāinformē *EUIPO* par to īstenoto IĪT piemērošanas politiku, jānodrošina statistikas dati par IĪ pārkāpumiem, kā arī informācija par judikatūru. *EUIPO* ir vienojies ar dalībvalstu pārstāvjiem par izmantojamo procedūru; tas ir uzlabojis situāciju, taču kopumā datu ieguve no dalībvalstīm joprojām ir problemātiska, jo īpaši par to preču konfiskāciju iekšējā tirgū, ar kurām tiek pārkāptas IĪT, kā arī attiecībā uz judikatūru.

Kopumā *EUIPO* ir spējis īstenot savas darba programmas, kā plānots. Tomēr neliela daļa projektu piedzīvoja aizkavēšanos, kas saistīta ar prioritāšu maiņu. Tādēļ *EUIPO* būtu jānodrošina, ka visiem saskaņotajiem projektiem tiek nodrošināti pietiekami resursi, lai tas spētu izpildīt savas saistības.

Novērtējuma rezultāti kopumā bija pozitīvi. Gan darbuzņēmēja veiktajā pētījumā, gan sabiedriskajā apspriešanā saņemtajās atsauksmēs ir norādīts, ka *EUIPO* ir devis ieguldījumu, lai tiktu uzlabota IĪT piemērošana, un ir īstenojis Regulā noteiktos mērķus.

C. Efektivitāte

Regulas mērķis ir stiprināt un paplašināt Novērošanas centra pasākumus, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgu finansējumu un neradot izmaksas ES budžetam. Uzticot *EUIPO* Novērošanas centru, tika sasniegti abi šie mērķi. Visi *EUIPO* pasākumi tiek finansēti no ES preču zīmju un dizainparaugu sistēmu lietotāju veiktajiem maksājumiem. Lai *EUIPO* varētu izpildīt uzdevumus, kas tam uzticēti saskaņā ar Regulu, birojs savai Novērošanas nodaļai piešķir finansējumu, kas atbilst ap 5 % no tā gada izdevumiem.

Novērošanas nodaļas vidējais budžets laika posmā no 2012. gada līdz 2019. gadam bija 9,25 miljoni EUR, ietverot vidējās personāla izmaksas 3,75 miljonu EUR apmērā. Izdevumu

līmenis ir salīdzināms ar līdzīgām ES iestādēm, piemēram, Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru, kuram 2019. gadā tika dots pozitīvs novērtējums[10].

Regulas sniegtie ieguvumi ir tādu objektīvu, uzticamu un salīdzināmu datu pieejamība, kas attiecas uz IĪ vērtību un IĪ pārkāpumu apmēru un ietekmi, kā arī IĪ piemērošanas portālā pieejamie instrumenti, plašās apmācības programmas tiesībaizsardzības iestāžu ierēdņiem un pastāvīgā sistēma sabiedrības izpratnes veicināšanas pasākumiem, kas tiek koordinēti ES līmenī. Papildus tam Novērošanas centrs nodrošina informācijas, zināšanu un paraugprakses apmaiņu, kā arī kalpo kā vērtīgs tīkls, kas veicina pārrobežu un starpnozaru sadarbību, kura tiek nodrošināta, stabilas un ilgtspējīgas sadarbības struktūras ietvaros regulāri pulcinot ievērojamu skaitu iestāžu un ieinteresēto personu.

EUIPO nodrošina labu izlietoto līdzekļu un rezultātu attiecību. Budžeta pieaugums, personāla darba pieaugums, kā arī Regulā paredzēto pasākumu pārvaldības izmaksas atbilst izmaksām, kas rodas citām ES iestādēm, kuras īsteno līdzīgus pasākumus. Valsts iestādes vienas pašas nevarētu nodrošināt tādus pašus ieguvumus Eiropas līmenī, turklāt publiskā un privātā sektora pārstāvji uzskata, ka līdzdalība Novērošanas centra darbā ir izmaksu ziņā efektīva.

Darbuzņēmēja veiktajā novērtējumā tika secināts: "Saskaņā ar novērtējumu Regula ir īstenota efektīvi. *Ieinteresētajām personām ir atšķirīgs viedoklis par dažiem tā darba specifiskajiem aspektiem, ko EUIPO veic saskaņā ar Regulu. Tomēr EUIPO īstenotie pasākumi un projekti kopumā tiek uzskatīti par pozitīvu ieguldījumu IĪT piemērošanā, izpratnes veicināšanā, zināšanu un zinātības veidošanā, kā arī sadarbības stiprināšanā starp visām attiecīgajām ieinteresētajām pusēm, vienlaikus līdz minimumam samazinot izmaksas, kuras rada visas Novērošanas centra darbā iesaistītās puses (piemēram, attiecībā uz patērēto laiku).* Nekas neliecina, ka Novērošanas centra komandā būtu pārāk daudz darbinieku vai ka Regulā noteikto uzdevumu izpildē rastos nesamērīgi izdevumi[11]."

Kā norādīts iepriekš, *EUIPO* ir jāpastiprina tā dažādo iniciatīvu ietekmes pārraudzība, tostarp jāveic izmaksu un ieguvumu analīze.

D. Saskanība

Uzdevumi, kas atbilstoši Regulai piešķirti *EUIPO*, ir savstarpēji atbalstoši un saskaņoti ar vispārējo politikas mērķi — samazināt IĪ pārkāpumu līmeni. Plašākas zināšanas, kas pamatotas ar faktiem, palīdz apmācības un izpratnes veicināšanas procesā, labāki piemērošanas instrumenti uzlabo sadarbību un efektivitāti, papildu piemērošanas pasākumi palīdz cīnīties pret tādu produktu piedāvājumu, ar kuriem tiek pārkāptas IĪ tiesības, kā arī izpratnes veicināšana samazina to pieprasījumu. Lai samazinātu IĪ pārkāpumus ES, ir jāsadarbojas arī ar valstīm un reģioniem, kuros tiek radīta lielākā daļa viltoto preču. Darbuzņēmēja apkopotajos viedokļos un sabiedriskajā apspriešanā bija redzama plaša vienprātība par to *EUIPO* uzdevumu saskanību, kas tam piešķirti saskaņā ar Regulu.

EUIPO savas gada darba programmas sagatavo un īsteno, apspriežoties ar Komisijas dienestiem. Tādējādi *EUIPO* pasākumi papildina un atbalsta Komisijas attiecīgos pasākumus

[10] Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (*EMCDDA*) izvērtējums, COM(2019) 228, 14.5.2019. *EMCDDA* savu darbību nodrošina ar vidēji 105 darbiniekiem (izteikts pilnslodzes ekvivalentos) gadā un vidējo gada budžetu 16 miljonu EUR apmērā. Atšķirībā no *EUIPO* Novērošanas nodaļas *EMCDDA*, kas ir atsevišķa aģentūra, ir nepieciešami papildu darbinieki atbalsta pakalpojumiem (vadība, cilvēkresursi, infrastruktūra, IT sistēmas u. c.).

[11] *Technopolis*, 70. lpp.

šajā jomā, piemēram, attiecībā uz autortiesībām vai rūpnieciskā īpašuma tiesībām (piemēram, patentiem, preču zīmēm, dizainparaugiem vai ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm), kā arī pasākumus, kas veicami iekšējā tirgū, uz ES robežām vai valstīs un reģionos ārpus ES. *EUIPO* sniedz nozīmīgu atbalstu vairākām Komisijas iniciatīvām. Piemēram, *EUIPO* īsteno apmācības programmas ekspertiem, kas veic IĪ sākotnējo diagnostiku, kuru Komisija piedāvā inovatīvajiem MVU. *EUIPO* arī atbalsta Komisijas dienestus sadarbības veicināšanā starp tiesību īpašniekiem un interneta platformām, lai cīnītos pret viltoto preču tirdzniecību tiešsaistē. *EUIPO* palīdz Komisijai organizēt pasākumus, kuros piedalās muitas iestādes un kuros uzsvars tiek likts uz viltoto preču importa apturēšanu. Nodrošinot dažādas datubāzes un instrumentus (*Agorateka* [Eiropas tiešsaistes satura portāls], nezināmu autoru darbu datubāzes u. c.), *EUIPO* arī papildina Komisijas veikumu cīņā pret pirātismu. Papildus tam birojs īsteno ES finansētus projektus IĪ jautājumos valstīs ārpus ES. Atsauces uz *EUIPO* publicētajiem pētījumiem bieži vien tiek izmantotas ES politikas dokumentos, piemēram, 2015. gada vienotā tirgus stratēģijā, 2016. gada autortiesību paketē, 2016. gada jaunuzņēmumu iniciatīvā, kā arī 2017. gada IĪ paketē. *EUIPO* ir nodrošinājis arī sadarbību ar attiecīgajām ES iestādēm, piemēram, Eiropolu[12], *CEPOL*[13] un *Eurojust*[14], jo īpaši apmācības jomā. Komisijas un *EUIPO* ciešā sadarbība ir nodrošinājusi to, ka biroja pasākumi ir saskaņoti ar Komisijas prioritātēm. Tomēr ir svarīgi, lai *EUIPO* savos paziņojumos ieinteresētajām personām skaidri norādītu šādu saikni.

E. ES pievienotā vērtība

Rezultāti, kas tikuši sasniegti, izveidojot Novērošanas centru un pieņemot Regulu, nebūtu iespējami bez ES iesaistīšanās. *EUIPO* rīcībā ir ievērojams zinātības un resursu apjoms, taču informāciju tas iegūst arī no datiem, kurus tam regulāri iesniedz ieinteresētās personas un dažādas valsts un ES iestādes. Dalībvalstīm strādājot neatkarīgi, tām tik plaši resursi nav pieejami. Dalībvalstīm nebūtu iespēja izmantot šāda līmeņa datus, jo īpaši apkopot un izvērtēt tos, izmantojot vienu, kopīgi pieņemtu metodiku. Ja resursi būtu decentralizēti un nebūtu izveidota platforma, kurā apvienot spēkus un apmainīties ar paraugpraksi, valsts iestādēm un ieinteresētajām personām nebūtu pieejama tik plaša informācija, rīki, datubāzes un atbalsts, kā tas ir tagad. Apjomradītie ietaupījumi, kas tika nodrošināti, ap *EUIPO* apvienojot visas attiecīgās ieinteresētās personas, ļāva radīt virkni iniciatīvu, kas citādi netiktu īstenotas.

Gan pētījumā, gan sabiedriskajā apspriešanā bija nepārprotami norādīts, ka ieinteresētās personas saskata skaidru Regulas un *EUIPO* pievienoto vērtību.

Atceļot Regulu, tiktu pārtraukta *EUIPO* daudznozaru un daudzpusējā pieeja. Tādējādi tiktu izbeigta ES mēroga zināšanu bāzes izmantošana un Novērošanas centra tīkla darbība, kā arī palielināts valsts iestāžu slogs.

III. SECINĀJUMI UN GŪTĀS ATZIŅAS

Pamatojoties uz pētījuma un sabiedriskās apspriešanas rezultātiem, novērtējumā ir secināts, ka Regula gūst labus panākumus un ka *EUIPO* ir pienācīgi īstenojis savus uzdevumus. Lai gan dažās jomās, kas norādītas turpmāk un sīkāk aplūkotas pievienotajā dienestu darba dokumentā, ir iespējams veikt dažus uzlabojumus, kopumā novērtējums ir pozitīvs visos piecos vērtēšanas kritērijos.

[12] Eiropas Savienības Aģentūra tiesībaizsardzības sadarbībai.
[13] Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūra.
[14] Eiropas Savienības Aģentūra tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās.

EUIPO ir apņēmīgi sācis jauno uzdevumu izpildi un nodrošinājis Novērošanas centram stabilu infrastruktūru gan budžeta, zinātības, sanāksmju telpu un saziņas līdzekļu, gan citu nepieciešamo resursu ziņā. *EUIPO* ir arī paplašinājis to ieinteresēto personu tīklu, kuras piedalās Novērošanas centra pasākumos, lai nodrošinātu, ka valsts iestādes, kuras visaktīvāk darbojas IĪ pārkāpumu jomā, iesaistītos gan ES, gan valsts līmenī, kā arī nodrošinātu privātā sektora ieinteresēto personu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju līdzdalību.

Ar Novērošanas centra pārstāvju palīdzību *EUIPO* ir īstenojis visus Regulā ietvertos uzdevumus. Tas ir izstrādājis pārredzamas un objektīvas metodikas, kā arī regulāri ir veicis noderīgus pētījumus. *EUIPO* un tā partneru, piemēram, ESAO un Eiropola, sagatavotā informācija tiek uzskatīta par faktos pamatotu, objektīvu, uzticamu un pārliecinošu. Tādējādi tas nodrošina informāciju ne tikai tiesībaizsardzības iestāžu ierēdņu apmācībai, izpratnes veicināšanas iniciatīvām un kampaņām, bet arī IĪ piemērošanas stratēģijām un politikas pasākumiem, piemēram, MVU atbalstam. *EUIPO* ir arī izstrādājis rīkus, lai sekmētu cīņu pret viltošanu un pirātismu.

Arvien pieaugošais ES importēto, viltoto preču apjoms parāda, ka *EUIPO* uzdevumi šobrīd ir vēl aktuālāki, nekā tie bija Regulas pieņemšanas laikā. *EUIPO* darbs saskan ar ES vispārējiem politikas mērķiem — sekmēt inovāciju, labklājību un darbvietu radīšanu. Cīņa pret noziedzīgu organizāciju darbību, proti, viltoto preču nelegālu ražošanu un izplatīšanu, ir arī cīņa par patērētāju veselību un drošību, kā arī atbilstību vides un sociālajiem noteikumiem. *EUIPO* īstenotā darba ES pievienotā vērtība ir augsta. Apvienojot resursus un zinātību vienā ES līmeņa struktūrā, tika radīta iespēja panākt daudz augstākus rezultātus, nekā tiktu panākti tikai valsts līmenī. Saskaņā ar Regulu īstenotie *EUIPO* pasākumi tiek pilnīgi finansēti no paša biroja ieņēmumiem, tādējādi neradot nekādas izmaksas ES vispārējam budžetam. Ņemot vērā ierobežotos pieejamos datus, novērtējumā tika secināts, ka *EUIPO* ir lietderīgi izmantojis tā rīcībā esošos cilvēkresursus un finanšu resursus.

Novērtējumā tika arī secināts, ka būtu nepieciešami uzlabojumi. *EUIPO* būtu jāpastiprina centieni, lai nodrošinātu pārredzamu un visaptverošu pārraudzību attiecībā uz Regulā paredzēto pasākumu, jo īpaši izpratnes veicināšanas pasākumu, iespējamo ietekmi, kā arī izmaksām un ieguvumiem. Attiecīgi *EUIPO* gada ziņojumos būtu jāsniedz labs pārskats par veiktajiem pasākumiem un sasniegtajiem rezultātiem Regulā ietvertajās jomās. *EUIPO* būtu jātiecas valsts iestāžu un citu ieinteresēto personu pārstāvjus iesaistīt agrākā to pasākumu plānošanas posmā, kuri ietverti Regulā. Tas īpaši attiecas uz *EUIPO* pasākumiem valstīs, kas atrodas ārpus ES. Novērtējums ir parādījis, ka ieinteresētās personas nav pietiekami informētas par *EUIPO* pasākumiem trešās valstīs. Turklāt ir svarīgi, ka Regulā ietverto *EUIPO* pasākumu plānošanā un paziņošanā tiek ņemts vērā plašāks ES IĪ politikas konteksts. Tas īpaši attiecas uz *EUIPO* pasākumiem, kuri tiek īstenoti valstīs ārpus ES un kuriem ir jābūt pienācīgi izziņotiem un saskaņotiem ar attiecīgajām Komisijas politikām. *EUIPO* varētu veikt uzlabojumus attiecībā uz piekļuvi tā publikācijām, jo pašreizējā sistēma nav apmierinoša. Aptverot arvien lielāku skaitu projektu, *EUIPO* dažkārt nav spējis laikus nodrošināt to izpildi, tādēļ birojam ir jānodrošina, ka katram gada darba programmā ietvertajam projektam tiek piešķirti pietiekami resursi, lai tas spētu izpildīt savas saistības. Tas palīdzēs *EUIPO* izvairīties no noteiktu saskaņoto pasākumu aizkavēšanās, kas radusies resursu trūkuma dēļ. Visbeidzot, joprojām ir sarežģīti savākt informāciju no valstu iestādēm, tādēļ *EUIPO* būtu jāturpina mudināt valsts iestādes sniegt attiecīgo informāciju, kas noteikta Regulā, un, cik iespējams, jāatbalsta Novērošanas centram piesaistīto dalībvalstu pārstāvju ieguldījums šādu datu vākšanā valsts līmenī.

Novērtējumā kopumā tika secināts, ka Regula ir sasniegusi izvirzītos mērķus. *EUIPO* ciešā sadarbība ar Novērošanas centra pārstāvjiem un Komisijas dienestiem tagad ir radījusi ES iestādēm, valsts iestādēm un tiesību īpašniekiem vieglākas iespējas nodrošināt IĪ piemērošanu.

EUIPO ir kļuvis par izcilības centru IĪ pārkāpumu risināšanas jautājumos, kā arī galveno zināšanu avotu paraugprakses izstrādei un apmaiņai ES un starptautiskā mērogā. *EUIPO* veicina un stimulē sadarbību starp valsts iestādēm un tiesību īpašniekiem visā ES, kā arī sniedz nozīmīgu atbalstu Komisijas IĪ jomas iniciatīvām ES un ārpus tās.